

neerde begrippen het best kunnen worden gebruikt wanneer men wil komen tot een aanvaardbare interpretatie van de bestuurlijke en politieke instellingen in een aantal traditionele samenlevingen in de huidige situatie. Van Weber is ook de conclusie dat een staf, die afkomstig is uit de keizerlijke huishouding, niet bij machte was, een zich uitbreidend rijk te beheersen. De bestuurlijke organisatie moest daarom worden uitgebreid. Er kwamen nieuwe ministers en nieuwe staven werden benoemd. Onder het patrimoniale be-

wind van Haile Selassie werden de taken van de ministers en bureaus meer formeel van elkaar gescheiden dan onder diens voorganger, Menelik II. Ondanks zulke geleidelijke verschuivingen in de richting van de bureaucratie, bleven de patrimoniale trekken van het systeem min of meer bewaard. Tussen de keizers en hun centraalhiërarchisch opgezette ambtenaren-apparaat bestond, zowel in de hoofdstad als in de provincie, een vader-kind verhouding. De duidelijke uiting van het patrimoniale karakter van het bewind van

zowel Menelik als Haile Selassie was, dat beiden het recht hadden bestuurlijke, wetgevende en gerechtelijke functies te bekleden.

Uit het verhaal dat op deze pagina's staat, kan blijken dat in een periode waarin zich snelle sociale veranderingen voordoen op wereldschaal, de grenzen van een patrimoniale bureaucratie worden bereikt. Tegelijk is het bestaan van een bureaucratisch apparaat als onderdeel van georganiseerd menselijk handelen een vereiste, ondanks de fouten in het verleden. CJL

de bevoegdheid moeten hebben ministers te kiezen en de structuur van het kabinet vast te stellen; hij zou verantwoording schuldig zijn aan het parlement dat hem voor een periode van vier jaar zou kiezen. Het zou de ministers niet zijn toegestaan functies te bekleden in het zakenleven die tegengesteld zouden kunnen zijn aan hun verantwoordelijkheden.

Over het gerechtelijk systeem bepaalde de voorgestelde grondwet dat het hoogste gerechtcollege zou gaan functioneren als een Hoge Raad en dat de voorzitter daarvan zou worden benoemd door de nationale vergadering. De lagere gerechtshoven zouden vallen onder de jurisdictie van de provinciale besturen. Dit provinciaal bestuur zou moeten worden opgezet binnen het kader van een nieuw stelsel waarbij het plaatselijk bestuur zou worden gedecentraliseerd. De rechterlijke macht zou onafhankelijk van de uitvoerende en wetgevende machten moeten werken. Op financieel terrein werd voorgesteld een progressief belastingstelsel in te voeren, dat was bedoeld om de kloof tussen arm en rijk te verkleinen.

Kritiek

Ofschoon de voorgestelde grondwet radicale karaktertrekken had, werd hij hevig gekritiseerd, omdat hij in de ogen van veel intellectuelen en progressieven niet ver genoeg ging. Sociale en politieke voorwaarden die nodig zouden zijn om nieuwe, alomvattende ontwikkelingsprogramma's in werking te zetten, werden niet genoemd. Op vele belangrijke nationale vraagstukken kwam geen antwoord of ze werden op z'n best, onduidelijk gelaten. Er werd alleen van gezegd, dat vele probleemgebieden zouden worden overgelaten aan toekomstige wet-

gevers. Zo bleef bij voorbeeld de precieze verhouding tussen de keizer en de kerk onduidelijk. Problemen die te maken hadden met de agrarische structuur en de veel gehoorde eis: „*de grond aan zijn bewerkers*” werden niet aangeroerd, hoewel een vage uitspraak was opgenomen over het grondbezit van de overheid dat beschikbaar zou moeten komen voor landbouw, hetzij op individuele, hetzij op collectieve basis. Een andere vage uitspraak ging over de wenselijkheid de hoeveelheid grond die iemand in bezit zou mogen hebben aan een maximum te binden.

Intussen verrichtte het leger arrestaties onder sleutelfiguren in de patrimoniale bureaucratie. De structuur daarvan nam gestaag in omvang en

belangrijkheid af, doordat afdelingen die in nauwe relatie stonden met de machtspositie van de keizer, werden verwijderd. Het keizerlijk secretariaat, de kroonraad, het keizerlijk bureau van de chef-staf, het keizerlijk gerechtshof werden door een simpele verklaring van de coördinatie-commissie van de strijdkrachten opgeheven. Er werd een commissie van onderzoek ingesteld, die het machtsmisbruik en de corruptie in de patrimoniale bureaucratie ging uitzoeken.

Beschuldiging

De proclamatie waarbij dit werd vastgesteld, werd voorbereid tijdens het korte premierschap van Endalkatchew Makonnen en de keizer moest tekenen. Het was zoals Colin Legum

In juni '74 hield de keizer een toespraak voor radio en televisie. Hij maakte daarin bekend dat hij van een deel van zijn macht afstand zou doen. Voor de uitzending sprak hij nog even met premier Makonnen (links) (Foto: ANP).